

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm III. Peruenit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

ctatum, seu laudum simoniacam prauitatem continet, ideoque obseruandum non est. Ita habetur in c. vlt. de rer. permut. & sumitur ex hoc c. secundum alterum, eumque textui magis conformem intellectum; quia Clerici illi adeo nequiter arbitrati sunt, vt simoniacam commutationem imperaret: vnde iudicatum est, eorum laudum obseruandum non esse; & à iuramento absoluedum esse Alanum, seu (vt Gl. hic interpretatur) potius declarandum iuramenti obligatione eum non astringi; cum is nec voluerit, nec potuerit se obligare ad obseruandum laudum simoniacum. Idemque sentiendum de quouis laudo, si eo precipiatur, quod sine peccato fieri non potest, esse ipso iure irritum.

Obijcies: Quod arbitri, sicuti & iudices, in lite beneficiaria vni beneficium adiudicare possint, eumque grauare, vt pro bono pacis pecuniam parti alteri persoluat, iuxta c. nisi, 21. de præb. Respondéo; Id verum esse, si duo ponantur: I. Quod compromittentes expressè, aut tacitè voluerint, vt arbitri tanquam amabiles compositores procedant. Secundò, quod præsumi aliquo modo possit, talem compositionem pro bonis pacis ac concordie decerni. At verò in nostro casu, si narrata vera fuerunt, præsumptio contraria aderat, videl. pecunias offerendas esse pro iure beneficii, quippe quod indubiè competeat Alano, cum iniquè spoliatus fuerit. Cæterum, quia fortasse arbitri ostendere poterant, rem aliter se habuisse, & argenti marchas non pro beneficiari iure, sed concordie causa ob dubium litis euentum imperatum fuisse, ideo subiunxit Pontifex, si arbitrium æquitate subnixum fuerit, obseruandum fore. Ita Abb. hic n. 10. & 14. Vide quæ dixi super eo, 7. de transact.

CAPITVLVM III.

Peruenit.

PARAPHRASIS.

Cum Gaspar Guilielmi Clerici sororem duxisset, Guilielmus in dotem promisit mu-

lieri, se quinque solidos sterlingorum annuatim daturum esse. Sed quia super hac promissione controuersia inter illos orta fuit, in quatuor arbitros compromiserunt: Illi arbitrati sunt, quod Gaspar decimas, quas Clericus in parochia illius sitas habebat, pro solidis illis percipere debeat. Hoc intellecto; Alexander III. Gasparem moneri; & Ecclesiasticam censuram compelli, vt decimas illas dimittat, & nihil ex ijs sibi vindicare præsumat; propterea quod tale arbitrium Ecclesie in futurum posset esse perniciosum: Guilielmo autem clerico persuadetur, vt cum dicto Gaspare amicabiliter rem componat.

S V M M A R I V M.

1. *Laudum cedens in detrimentum Ecclesie non valet; eiusque executionem Prælatus impedire debet.*
2. *Decimæ in dotem dari non possunt.*
3. *Ecclesia succurrendum in periculo grauaminis presentis, & futuri.*

NOTANDVM I. Non valet arbitrium, seu laudum, si in detrimentum seu præiudicium Ecclesie tendat. Et ad Ecclesie Prælatum pertinet, se opponere, & executionem laudi impedire. Sed quare hoc laudum Ecclesie perniciosum esse potuit in futurum? Resp. cum Gl. hic, ver. existere. Quia si clericus durante illo matrimonio mortuus fuisset, decimæ dotis nomine datæ recuperari facile non potuissent à Gaspare: quæ res in detrimentum Ecclesie, & successoris in beneficium redundasset, iuxta ea quæ dicta sunt in c. veniens, 8. not. 2. de transact. Ita explicat Innocent. hic. Ex quo colligitur; Tametsi beneficiatus decimas alteri vendere, aut locare possit ad vitam suam, arg. cap. 2. de locato, non posse tamen eas filie, vel sorori suæ dare in dotem. Quia dos dari debet, vt saltem toto matrimonio duret: quod beneficiatus promittere non potest, cum nesciat, se tam diu victurum esse. Accedit aliud absurdum; quod is, cui decimæ locatæ, aut venditæ sunt, eas percipiat loco, ac nomi-

nomine clerici, ad quem ius radicale pertinet. At verò maritus fructus dotis percipit & administrat nomine, ac loco uxoris suæ: quare inconueniens videtur, vt decimæ clericales marito in dotem dentur, sicuti Ioan. Andr. hic notat n. 6.

3 NOTANDVM II. Ecclesiæ succurrendum est non tantùm si timeatur graua men de præsentè, sed etiam, si in futurum. Exemplum affert Abb. hic num. 4. Ecclesia fundum pro iusta pensione locauit alicui potentis, à quo probabiliter timeatur; futuro tempore pensionis solutionem difficilè impetrari posse; videtur illi concedenda restitutio in integrum, propter dictum periculum.

CAPITVLVM IV.

Dilecti.

PARAPHRASIS.

Inter Abbatem & Conuentum Ordinis Cisterciensis, atque Hospitalarios controuersia erat de vsu cuiusdam nemoris: Compromissum fuit à partibus in Regnam Galliarum. Ea intellectis causæ meritis, arbitrium seu laudum, adhibito Episcoporum quorundam consilio, pronuntiauit. Sed Hospitalarij putarunt sibi obseruandum non esse; eò quòd fœmina arbitrium dicere non possit. Ad hoc respondit Innoc. III. Licet fœminæ secundùm iura à publicis muneribus remotæ sint; & in l. vlt. C. de arbitris specialiter caueatur, vt mulieres, quantumcunque præcellentes aut sapientes sint, arbitrium dicere nõ possint; & ad eò quidem, vt neque liberti, si in patronam sub pœnæ stipulatione promiserint, arbitrium seruare, aut pœnam soluere teneantur; Quia tamen iuxta approbatam consuetudinem, quæ in partibus Gallicanis pro lege obseruatur, fœminæ præcellentes in suos subditos iurisdictionem exercent; ideò Hospitalarios cogendos esse, vt dictum arbitrium, præsertim cum Episcoporum eòsilio, prouidè latum obseruent, sub pœ-

na in compromisso per mutuum consensum constituta.

SYMMARIVM.

1. Fœmina ab omnibus officiis ciuilibus ac publicis remotæ sunt, nisi ad eas iure proprio pertineat regnum, ducatus, aut comitatus; aut per consuetudinem regionis ob coniunctionem cum rege aut duce iurisdictionem aliquam ab ipso participant, vt iudicare possint.
2. De communi iure fœmina non potest dicere arbitrium; potest tamen in eam compromitti, vt arbitraria sit in aliquo v. g. contractu, vel controuersiam amicabiliter componat.
3. Pactum iuratum, quòd duo velint stare arbitrio fœminæ, ligat.
4. Clerici, & Ecclesiarum Rectores in causis temporalibus possunt validè compromittere in laicum, appositâ etiam pœnâ.

NOTANDVM I. Fœminæ ab omnibus officiis ciuilibus ac publicis remotæ sunt: quare nec iudices esse possunt, nec magistratum gerere, nec pro alio in iudicio postulare, nec procuratores existere, vt habetur reg. 2. ff.

Excipitur primò: Si ad mulierem iure proprio, v. g. hæreditario, pertineat regnum, ducatus, aut comitatus; tum iurisdictionem ipsamet spectato communi iure, exercere potest, sicut hic docet Innoc. n. 1. & constat ex ijs, quæ dixi lib. 1. tr. 4. c. 8. n. 4. & 5.

Excipitur secundò: Nisi consuetudo regionis obtinerit, vt mulieres præcellentes, ob coniunctionem cum marito Rege, aut Duce, non tantùm dignitatem, sed etiam iurisdictionem aliquam ab ipso participant, ita vt inter suos iudicare possint.

NOTANDVM II. Cùm fœmina secundùm leges communes iudicis officio fungi non possit, sequitur quòd nec arbitrium dicere possit: quandoquidem arbitria ad iudiciorum similitudinem redacta sunt, l. 1. ff. de arbitris. Et vice versa, si fœminæ secundùm regionis consuetudinem, aut alio iure liceat